

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania A.A.
od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział
Regionalny we Wrocławiu
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 18 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
we Wrocławiu z dnia 24 października 2024 r., sygn. akt III AUa 53/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. zasądza od organu rentowego na rzecz A.A. kwotę 2.700,00
(dwa tysiące siedemset) złotych, wraz z ustawowymi odsetkami
za czas po upływie tygodnia
od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty -
tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego
w postępowaniu kasacyjnym.**

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 lutego 2022 r. ([...]), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na podstawie art. 28 ust. 11 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2021 r., poz. 266) wstrzymał A.A. od 1

lutego 2022 r. wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej, z powodu rozwiązania związku małżeńskiego poprzez rozwód z D.A., a także zobowiązał go do zwrotu należności w kwocie 12.443,30 zł, za okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 stycznia 2022 r. wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wydania decyzji w kwocie 462,77 zł.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 10 listopada 2022 r. (sygn. akt VIII U 515/22), wydanym w sprawie A.A., z odwołania od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny we Wrocławiu, o zwrot nienależnie pobranego świadczenia, oddalił odwołanie.

Na skutek apelacji odwołującego, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 24 października 2024 r. (sygn. akt III AUa 53/23): w punkcie pierwszym zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję z 14 lutego 2022 r. Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w ten sposób, że stwierdził, iż świadczenie pobrane przez wnioskodawcę A.A. w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 stycznia 2022 r. nie było świadczeniem nienależnie pobranym i wnioskodawca nie jest zobowiązany do jego zwrotu w kwocie 12.433,30 zł wraz z od setkami w kwocie 462,77 zł oraz zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 3.600 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu, a w punkcie drugim wyroku zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 2.700 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu do Sadu Najwyższego wywiódł organ rentowy, zaskarżając judykat w części, co do punktu pierwszego wyroku, zarzucając błędną wykładnię art. 138 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, polegającą na uznaniu braku należytego pouczenia, wyłączającego obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Natomiast w zakresie kosztów zastępstwa procesowego orzeczonych właśnie w punkcie pierwszym wyroku, które nie podlegają zaskarżeniu, organ rentowy wskazał na błędną wykładnię § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności

adwokacki i uznanie, że należność przypadająca do zwrotu nie jest świadczeniem w szerokim ujęciu.

W związku z powyższym, skarżący organ rentowy wniósł o uchylenie wyroku w całości wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania kasacyjnego.

Skarżący organ rentowy wniósł także o przyjęcie przedmiotowej skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Przedmiotem zagadnienia w ocenie organu rentowego powinno być rozstrzygnięcie, czy treść postanowienia w pouczeniu o małżonku rolnika dostatecznie kształtuje świadomość związaną z uprawnieniami do świadczeń, ich zawieszeniem oraz zwrotem kwoty nienależnie pobranej, pomimo braku informacji o ustaniu małżeństwa.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną, odwołujący wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zasądzenie od organu rentowego, na rzecz odwołującego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przypisanych, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przypisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia i merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek

wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne - przywołano więc przesłankę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Z powodu krótkiego uzasadnienia wniosku nie sposób jest jednak uznać, że wskazywana przesłanka przedsądu w niniejszej sprawie rzeczywiście występuje. Należy podkreślić, że w uzasadnieniu wniosku, wskazującego na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz powinny zostać przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580; 11 czerwca 2013 r., II UK 71/13, LEX nr 1331300; 16 maja 2018 r., III UK 151/17, LEX nr 2553867; 12 maja 2021 r., I USK 163/21, LEX nr 3252537). Oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w

oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571, z 5 lipca 2023 r., I CSK 6182/22, LEX nr 3578533), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. A. Góra-Błaszczkowska, Środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz do art. 367-424¹² k.p.c., Warszawa 2014, komentarz do art. 398⁹ wraz z przytoczonym orzecnictwem; postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179, z 13 lipca 2023 r., I CSK 2570/22, LEX nr 3582702), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub funkcje precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub gdy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468, z 7 lutego 2019 r., I UK 29/18, LEX nr 2617355 i z 27 kwietnia 2021 r., II PSK 68/21, LEX nr 3252281). Powyższych analiz w rozpoznawanym wniosku w sposób ewidentny zabrakło – nie udało się wykazać rzeczywistego, istotnego zagadnienia prawnego - w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 108 § 1, art. 98 § 1, 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za

czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2026 r., poz. 215).

DS.

[a.ł]